

L'ORGULL DE LA CATALANITAT

Josep M. Figueres

Catalunya té, en l'ordre moral, un repte pendent: alliberar-se del llast de les dues dictadures militars del present segle. Aquesta llosa ha escapçat la capacitat d'iniciativa, recuperació i redreçament que, des de la Renaixença, hem intentat d'enlairar. El nacionalisme ara guanya eleccions, però té obert un triple front en el qual ha d'aprofundir: el front internacional, amb la projecció de la nostra personalitat que lluita amb les pautes de comportament homogeni que estableix el món occidental; el front estatal, amb una administració que fomenta, protegeix i encoratja una sola de les llengües i cultures de l'Estat, i el front interior, amb la responsabilitat de facilitar, ara que es pot, vehicles i elements de catalanització.

Mitjans de comunicació i ensenyament són peces angulars en la construcció d'una mentalitat comuna que trobi les arrels que ens han volgut extirpar en cada ensulsiada. El fet de deixar-ho tot a les lleis del mercat no ens ha de fer abaixar la guàrdia. De la transició ençà, en aquests darrers deu anys, observem com el simple transcurs del temps no transforma la realitat, no ens engresca —quina paraula més bonica— en la construcció d'un país fet d'acord amb el contingut dels programes electorals. Sembla que el triple front, per moments, obre escletxes en la catalanitat. Les acusacions intolerants del victimisme, l'asfíxia econòmica, la manca de sensibilització generalitzada, etc., configuren un marc en el qual els elements positius com el caràcter interclassista del nacionalisme, la seva extensió, les victòries electorals, el domini de l'administració autonòmica, etc., semblen atemorits talment com si no tinguessin la raó: la legitimitat històrica, la voluntat popular, els drets territorials...

El votant nacionalista, el militant ras, es troba desorientat. Intueix que alguna cosa no rutlla. A les dificultats òbvies de l'administració per a negociar transferències o partides, iniciatives o recursos judicials, hem de sumar-hi una guerra d'intoxicació que aspira a rebaixar els èxits de la gestió i a difuminar tots els conceptes: ahir era el català associat al fet burgès, i sort n'hem tingut de ser tot un poble i no una classe associada al fet nacional!, avui és l'acusació de *cavernícola* o

CAL DONAR MÉS
INTENSITAT A LA DEFENSA
DEL FET NACIONAL DES
DELS INSTRUMENTS QUE
TENIM AL NOSTRE ABAST
PER REFORÇAR ENTRE ELS
CIUTADANS EL
SENTIMENT QUE AQUESTA
ÉS UNA REALITAT AMB LA
QUAL VAL LA PENA DE
COMPROMETRE-S'HI.
JOSEP M. FIGUERES
REIVINDICA L'ORGULL
ENTRE ELS ATRIBUTS DEL
NACIONALISME CATALÀ I
DEMANA QUE ELS
VEHICLES DE
CATALANITZACIÓ SIGUIN
PERSEVERANTS EN
AQUEST CAMÍ.

ruralista i demà qui sap l'anatema que llançaran. La feina urgent de cada dia impossibilita la pausa necessària per a la reflexió sobre quina Catalunya deixarem al nostres fills. En dir *Catalunya* no al·ludim a l'espai físic transformat per la tècnica, sinó a allò que la defineix i la fa diferent, a més de clima i paisatge, de la Baviera o la Llombardia.

Potser es troba a faltar un xic d'ardidesa en el plantejament de fets concrets d'increment de catalanitat. L'èxit de la *història de Catalunya* en dibuixos animats, projectats en llibres i pel·lícules, contribuirà a fomentar l'arrelament, l'interès, la cohesió, en definitiva, contribuirà a fer retrobar la nostra identitat a bona part del poble català. Al costat, però, d'aquesta iniciativa, útil però tardana, adreçada a la infància, s'ha de plantejar actuar igualment, amb mitjans i qualitat, amb profunditat i feina ben feta, de cara a altres col·lectius socials per tal de retornar els noms a les coses.

L'orgull l'entem necessari i imprescindible en aquest planteig global de nacionalització. Si els homes de la Renaixença no haguessin estat orgullosos d'una història que exhument, difícilment s'hagués pogut bastir aquell projecte d'*independència literària o mental* del qual es blasonaven. Si el passat es mira exclusivament amb ulls crítics que només cerquen el petit defecte o l'error, difícilment pot surar la visió global que contempli una realitat que ens ha fet com som.

Els pobles que van exclusivament amb l'orgull

tenen els dies comptats si no disposen d'altres elements. Si ens sentim cofois i satisfets amb el que tenim, no sabrem valorar els profunds corrents que solquen el pensament català, els vehicles d'opinió, etc., que volen acular al no-res, al ridícul, a la residualitat marginal de la barricada, el nacionalisme que avui es debat entre ser el projecte engrescador de tot el país o la simple eina de gestió i funcionament sense un esperit o una ideologia que la catapulti audaçment vers un futur que ja toquem.

Certament, hi ha nombrosos obstacles: l'onada materialista, el fet de concentrar-se en problemes reals i materials, tangibles i urgents, els pocs recursos que ens atorga el pacte d'Estat que hem fet, etc., però maldar per aixecar el llistó de la consciència nacional és una eina bona tant a curt termini, ja que contribuirà a superar les deficiències que la força de la cultura

dominant a l'Estat ens obliga a tenir, com a llarg, perquè ens permetrà de participar en un projecte del qual ara assentem els fonaments, on el respecte a la nostra sobirania nacional sigui un fet indiscutible i acceptat, en pau i justícia, per tota la població.

Treure complexos, eliminar estigmes, normalitzar, en definitiva, la nostra vida nacional, necessita de l'orgull nacional. Si un pagès no està ufanós de la collita, un metge del diagnòstic, un escriptor del seu llibre o un botiguer de l'aparador, difícilment podran transmetre el sentiment d'amor per allò que fan i tenen i demanar renúncies i sacrificis si convé. Hem de saber *vendre Catalunya* als

**Mitjans de comunicació i
ensenyament són peces angulars
en la construcció d'una
mentalitat comuna que retrobi
les arrels que ens han volgut
extirpar en cada ensulsiada. El
fet de deixar-ho tot a les lleis del
mercant no ens ha de fer abaixar
la guàrdia.**

catalans, que n'estiguin orgullosos, que l'estimin i lluitin per ella. Catalunya serà allò que tots plegats volem, sense haver-hi d'afegir el típic: «si ens ho permeten». Contribuir a afavorir un projecte cívic i patriòtic de renovellament de consciència nacional, sovint no és exclusivament una funció de pressupost o recursos, sinó més aviat de tremp i energia moral dels qui tenint les idees clares malden per transmetre-les.

Avui ens trobem amb un Estat cada cop més poderós que deixa un marge d'actuació reduït al grup social. L'homogeneïtzació creixent del món, amb uns mitjans de comunicació cada cop més globalitzats, obliguen a disposar de recursos financers notables per a cada iniciativa específica. Del pregoner amb trompeta al satèl·lit de comunicacions hi ha un abisme tecnològic, tot i que encara abeuem en les fonts clàssiques, potser perquè no en tenim d'altres, del pensament nacionalista. La irrupció de masses forasteres en gran nombre i curt espai de temps, amb l'afebliment social en la participació de projectes civils, és un altre dels grans factors que convé associar per estendre la identitat nacional a tots els ciutadans. Si només ens fixem en els obstacles, la cursa, a generacions vista, pot semblar perduda. Allò que dóna força al corredor de fons no és només una marca d'espardenyes o un premi material. És l'indefinit que el fa superar per una exigència amb hom mateix. Tots els esportistes de fons ho saben molt bé. I l'orgull hi té el seu lloc. És clar que sense entrenament i condicions es faria el ridícul, però creiem que la nostra nació té un bon passat, un bon entrenament, i les condicions suficients i necessàries per a aportar alguna cosa més al món que una simple quadrícula de mercat consumidor o receptor.

Per enfortir la nostra realitat de poble i fer efectiva la consciència col·lectiva, cal que s'impulsin i

aprofundeixin mesures adreçades a tots els camps, de la simbologia iconogràfica fins a la cultura de masses. De no aprofundir-hi, malauradament, ja no hi serem a temps. Els continguts, en el mercat actual, no són el tot, i ho demostrarem amb dos exemples: un, amb el fet lingüístic incorporat i, l'altre, amb una simple traducció. Quan la Cancó entra a competir en el mercat és literalment escombrada, esborrada; resta, això sí, com un símbol per a uns, com un folklore típic per a altres, però gosaria dir que, en aquest precís moment, de les cançons que s'emeten en concerts, discotequetes, emissores de ràdio i televisió, cadenes personals hi-fi, etc., no arriben a l'1% les fetes en la llengua pròpia de Catalunya. Segon, les sèries televisives han imposat ja uns models propis: molta acció, trama simple però gairebé mòrbida, diàlegs curts i incisius... les traduïm, però el model que s'hi dóna no és ni Vic ni Santa Coloma. La indústria de la comunicació europea malda per crear models propis enfront les corporacions del gegant de mar enllà, però ens sembla que també tenim la batalla perduda: els costos, la sensibilitat de l'audiència, etc., no van pas per aquest camí, és més fàcil i econòmic fer un doblatge que una producció.

Ens ha costat poc, relativament, posar les plaques dels carrers en la toponímia i la llengua pròpies però ara la labor és més difícil i les excuses, obstacles reals, són nombroses. Les zones europees semblants a Catalunya treballen tot tenint ja assumit per herència, ensenyament, política, societat, etc., un fet que nosaltres encara hem d'afermar: la pròpia identitat. Tenen, per tant, un repte pendent, la supervivència, però hi ha una voluntat sovint feta des de les institucions; en el nostre cas ens hem de basar, encara, en la força de la voluntat del poble.

■ Josep M. Figueres